

Xosé Manuel Beiras, membre del Consell Nacional de BNG

“L'estat es mira Galícia com si fóra un fill idiota”

És el motor i la principal veu del Bloc Nacionalista Gallec. En la conversa que Marqués ha mantingut amb ell analitza les claus polítiques, econòmiques i sociològiques del seu país.

Havia vist Xosé Manuel Beiras un altre dia assenyalat. Ell feia una conferència a Vigo en vespres de la formació del govern del socialista González Laxe. Hi havia en els sectors nacionalistes algunes esperances. Li ho recorde i li demane un balanç del període Laxe.

—Els nacionalistes del BNG teníem clar que tot el que fóra posar fi al govern Albor i allò que significava mereixia que li donàrem suport. Però no ens inspirava confiança una alternativa hegemonitzada pel PSOE. Per això ens abstinguérem. Era positiu acabar amb set anys de govern dels que sempre havien estat l'enemic principal del poble gallec. Ara, ¿per què no ens fèiem il·lusions? Perquè, a diferència de Catalunya i Euskadi, Galícia no sols constitueix una nació sense estat dins l'estat espanyol, sinó que ocupa un lloc peculiar en l'ordre econòmic. És una societat perifèrica en el sentit —bé que amb diferències notables— que ho puga ser el Tercer Món. La seua economia està sotmesa a una dinàmica marcada per la contradicció centre-perifèria. Per això sempre que s'instrumenta la política, fins i tot l'autonòmica, mitjançant partits d'àmbit estatal, prevalen les raons d'estat. De manera que, o bé Laxe intentava atendre les prioritats mínimes de Galícia, o aleshores entraria en conflicte amb el govern POSE de l'estat, o bé se sotmetria a ell.

—Els problemes de Galícia s'han agreujat amb la integració en la Comunitat Europea. Et posaré dos exemples: Galícia és una economia subdesenvolupada i fa la impressió que l'estat se la mira com si fóra un fill idiota: que cal subvencionar l'agricultura, que la població està envellida i cobra molts subsidis, que la indústria és raquítica i també li costa diners i així... Però s'oblida que, tot i ser una economia subdesenvolupada, hi ha dos sectors especialitzats a escala internacional i que

“Si ja seria difícil amb sobirania i capacitat de participar en allò que ens afecta medularment... imagineu de l'estat”.

eren, per contra, sectors hiperdesenvolupats: la construcció naval i el sector pesquer en què Galícia és la primera potència d'Europa, excepte l'URSS. Durant aquesta dècada hem vist com aquests sectors eren sotmesos a un bloqueig o fins i tot desmantellats. La realitat és que ens han expulsat dels caladors, tenen prioritats tercers països... i que som perjudicats en les renegociacions dels tractats pesquers, amb Marroc i amb Namíbia. Si ja seria difícil amb sobirania i capacitat de participar en allò que ens afecta medularment... imagineu sense sobirania i governats per partits com el PSOE, que tenen els seus compromisos amb el govern de l'estat. En les qüestions més

importantes Laxe es va trobar lligat de mans.

—Al govern Laxe hi havia presència nacionalista de centre o centre-dreta. ¿Quina dinàmica va haver-hi?

—El PSOE va traslladar els seus costos als seus coaligats. Per això van ser escombrats pràcticament en aquestes eleccions.

Més tard, sopant, Beiras em contarà que el PSOE va permetre les campanyes de desprestigi sobre algun aliat seu —cas Barreiro— quan hi havia material de sobra contra el fraguista Villanueva Cendón, per exemple. L'afer Barreiro —i algun altre de més actual— remetent al problema del finançament dels partits, qüestió que

Beiras, com a diputat, volgué sense èxit que el Parlament gallec tractara amb profunditat.

—¿I ara?

—Des de fora de Galícia és freqüent que es diga: els gallecs sou... ara teniu al Fraga... quin poble més estrany.

—¿Masoquistes?

—He de dir que Fraga és un polític important perquè és a l'estat on se li va donar peixet. Quan jo era petit, hi havia un teatret de putxinel·lis en gallec on hi havia un personatge, Barrigaverde, que era com el dimoni. A Fraga se li ha donat aquest

paper. Cada vegada que Felipe González incomplia una promesa electoral, ens ensenyava Fraga i tots pensàvem: "Maredeú, que em quede com estava". Però el PSOE, en lligar de mans i peus Laxe, ha fet possible que Fraga aconseguira la majoria absoluta. En el darrer moment va tornar a ser el govern PSOE de Madrid qui li va donar a Fraga dos o tres diputats.

—¿En quin sentit?

—No hi va haver un suport a Laxe i allò que representava, ni tan sols quant a imatge, perquè els ciutadans que dubtaven

entre Laxe i una alternativa forta votaren Laxe. Laxe fou tractat sempre com un president de Diputació. Anava a Madrid i no era rebut per Felipe González, o havia de recórrer dependències com si fóra un alcalde de poble més. Més encara, els suports tàcits a Fraga han estat notables. Pensa que l'endemà de les eleccions González es precipità a felicitar Fraga en termes desmesurats i que el ministre Almunia va fer declaracions que s'ha transferit l'Insalud, quan aquesta transferència va ser un dels punts de desgast de la credibilitat del govern Laxe. En la campanya, el PP va funcionar al cent per cent. Jo conec gent que rebia trucades de veus femenines que es presentaven com la secretària del senyor Fraga per a demanar el vot. En canvi, el PSOE sols va fer una campanya institucional de la Xunta, que per ser institucional era una arma de doble tall, perquè el PP podia dir que es gastaven diners públics. I com que no va fer un esforç, va cremar també els seus socis, CG i PNG, que podien llevar-li vots a Fraga.

—Parlem una mica d'aquests grups. ¿Són purament opcions personals o responen a forces socials diferenciades.

—CG i PNG són formacions polítiques que naixen des de la classe política en el poder o en la seua rogalia.

—¿Hi ha, aleshores, una burgesia nacional?

—No. Històricament, no n'hi ha hagut. El que hi ha són uns sectors burgesos o empresariat autòcton i unes classes intermèdies que ideològicament sempre han estat captades per les grans alternatives conservadores de l'estat. Ja durant la República el Partido Galeguista es dirigia a ells. Recorde que Bóveda, amb gran claredat, els cridava a adoptar opcions conservadors pròpies tot

neu sense sobirania i governats per partits com el PSOE, que tenen els seus compromisos amb el govern

Un economista contra Fraga

Beiras naix a Santiago de Compostel·la el 1936. Es llicencia en Dret per la Universitat Compostel·lana. En etapes diferents de la seua vida estudia Economia a París i a la London School of Economics, Lletres a la Sorbonne i investiga a l'ISEA amb François Perroux. Explica economia des del 1958 i és catedràtic d'Estructura Econòmica a la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials de Santiago, des del 1970. Ha estat degà d'aquesta facultat amb fort suport dels estudiants.

Membre fundador del Partido Socialista

Galego en la clandestinitat (1963), hi desenrotlla una important activitat des del principi, tant pel que fa a l'elaboració ideològica com a les relacions amb altres partits gallecs i amb forces polítiques de l'estat espanyol i de fora. Participa, així mateix, en la creació del SOG, primera organització sindical nacionalista.

Hi és present després en la constitució del Bloque Nacionalista Galego (1982) i és des d'aleshores reeligit com a membre del seu Consello Nacional.

A banda de la seua important obra econòmica, ha estat pioner de la traducció

de teatre europeu al gallec (Anouilh, Giraudoux), i també ha traduït Albert Camus i Anne Philippe. Acadèmic numerari electe de la Real Academia Galega, va renunciar al seu escó en protesta per l'actitud claudicant de la RAG davant la impugnació pel govern espanyol de la Lei de Normalización Lingüística do Idioma galego.

El seu pensament pot ser consultat en un llibre recent A nacion incesante. Conversas con Xosé Manuel Beiras, F. Pillado i M. A. Fernán-Vello (Ed. Sotelo Blanco).

Galícia no és Baviera

Ha estat el 5 de febrer quan Xosé Manuel Beiras m'ha rebut per mantenir una llarga xarrada a la cafeteria del Parlament Gallec, un edifici renovat que en lloc del seu antic reixat es presenta ara voltat per una cruel tanca de baionetes gegantines. Potser aquell dia serà recordat com "el dels mil dos-cents gaiters", "el dels dos mil sis-cents quilos de polp", "el dels dos-cents litres d'aiguardent" o "els de la invasió de Santiago per vint mil conservadors", segons l'aspecte que es vulga ressaltar de la presa de possessió de Manuel Fraga de la presidència d'una institució que no fa gaire anys s'entestava a impedir. La premsa gallega va constatar que mai s'havien vist pel carrer tants abrics de pell de senyora ni tants loden de cavaller. "Esto, pese a todo, no es Baviera", va escriure I.B. a El Correo Gallego. Altres cronistes assenyalaren també la presència de molts pagesos amb boina. Del discurs de Fraga ja era més difícil remarcar alguna cosa; continuant la seua línia de vaguetat inaugural, va dir que no volia "enfrentaments de classe, d'edats ni de llengua"; d'enfrontaments de sexes no va dir res, no sé si perquè la seua senyora hi era present. Vitorino Núñez, de Centristas de Galícia, president del

Parlament i potser la pròxima espina en la corona de Fraga, va estar èpico-líric dient que "O fogar de Breogán váise trocando en nación" i "está de festa". De festa estaven uns joves que, sense interferir els actes oficials, els parodiaven amb gaites de joguet i una pancarta que deia "Nos tamén lle queremos tocar a gaita a Fraga"; vint d'ells acabaren detinguts i quatre passaren per l'hospital, per saldar d'alguna manera la coherència biogràfica de Fraga.

Passaren moltes altres coses aquell dia a Galícia. Els mariners del Soneiro denunciaven a través de INTG la manca de seguretat del vaixell, que va estar naufragant vora Irlanda al llarg d'un mes. El comitè d'empresa d'Astano esperava més notícies sobre la possible instal·lació d'una fàbrica de vidre. L'alcalde socialista de Santiago es mostrava feliç davant l'inici de les obres del parc de Bonaval. En diverses poblacions es presentava el programa de carnestoltes de l'Antroido. Veïns de Riveira impedièn la descàrrega d'un tren d'eixugada destinat a una fàbrica de farina de peix notòria per la seua mala olor. La diputada estatal del PP, Maria Jesús Saiz, preparava una proposició al Congrés espanyol per tal de declarar zona catastròfica les 200.000 hectàrees

arrasades a Galícia pel foc durant el 1989. Vicky Larraz feia publicitat a La Corunya del seu disc *Mucha mujer para ti*. L'Ateneo Ferrolan presentava una crònica pictòrica de la dècada 65-75: Arnaiz, Canogar, Genovés, Equip Crònica. A Lugo s'anunciava una conferència teològica del meu il·lustre compatriota monsenyor Enrique i Tarancón. El Cuerpo Nacional de Policía estrenava el nou uniforme a la província de Lugo. A l'Audiència Provincial d'Orense el fiscal demanava cinquanta anys per a quinze veïns d'Albarellos per desordres públics. La Xunta de Gobierno de la Universitat Compostel·lana anava a discutir la creació d'una llicenciatura en Periodisme. Els veïns de Filgueira retenien un tren Talgo davant l'anunci de la supressió de quatre trens del Trajecte Vigo-Ourense. El corresponsal de Villalba del diari El Progreso assenyalava la progressiva degradació dels rius de la comarca del senyor president de la Xunta. Xosé Luis Foxo, autor de la peça estrenada per centenars de gaiters formats per ell es desmarcava del significat de l'acte i declarava amb dignitat que "Galicia es mucho más que el país de la gaita y la empanada; es nuestra cultura, nuestro

explicant-los que la indústria conservera tenia una excel·lent primera matèria i una mà d'obra barata, però els seus costos estaven encarits, d'un costat per l'oli d'oliva i de l'altre per la llauna que havien de comprar cara a la indústria espanyola protegida enlloc d'acudir al mercat internacional... Amb l'entrada al Mercat Comú aquesta situació arriba a l'exasperació.

Ja el grup Franqueira fa sorgir CG perquè es troba amb problemes semblants, per exemple el dels pinsos, i necessita crear un aparell per a negociar amb l'estat des de posicions de força guanyades des del seu propi territori, com Pujol o el PNB. Això és el que els poders de l'estat no estaven disposats a tolerar. Per això es munta una campanya contra Barreiro i significativament des del PP se li diu "felón", un insult feudal, perquè "felón", és aquell que traeix la relació de vassallatge. I el PSOE, en no defensar els seus coalitzats, acaba ofegant-se en la marea Fraga. Ara, en resum, aquestes capes burgeses i empresarials gallegues encara no han assumit ideològicament la necessitat d'un aparell propi.

—*¿S'ha beneficiat el BNG d'aquesta manca d'opcions?*

—El BNG ha incrementat els seus vots en sectors del petit comerç i fins i tot de l'empresariat, sense perdre, però, ni un vot entre el proletariat.

—*¿Quines són les discrepàncies entre el BNG i Esquerda Galega?*

—EG és un projecte polític en la línia de la nova esquerra europea que parteix de la base que es pot homologar la política gallega amb la de qualsevol nació amb estat. Busca cobrir un espai ideològic i social amb un partit galleg. A mi em sembla una posició idealista, no com a objectiu, sinó respecte al camí a fer perquè avui les coses no són així. L'extensió de les forces nacionalistes sols es pot fer a partir de les dades objectives, perquè a Galícia sols un poc més del trenta per cent de la població és assalariada. A Gran Bretanya és assalariat més del noranta per cent. Ací hi ha un 40% de llauradors i pescadors autònoms. Et trobes amb unes classes intermèdies que són molt peculiars. No pots contraposar a cada partit estatal el seu equivalent ideològic galleg, perquè es dissol la lluita per

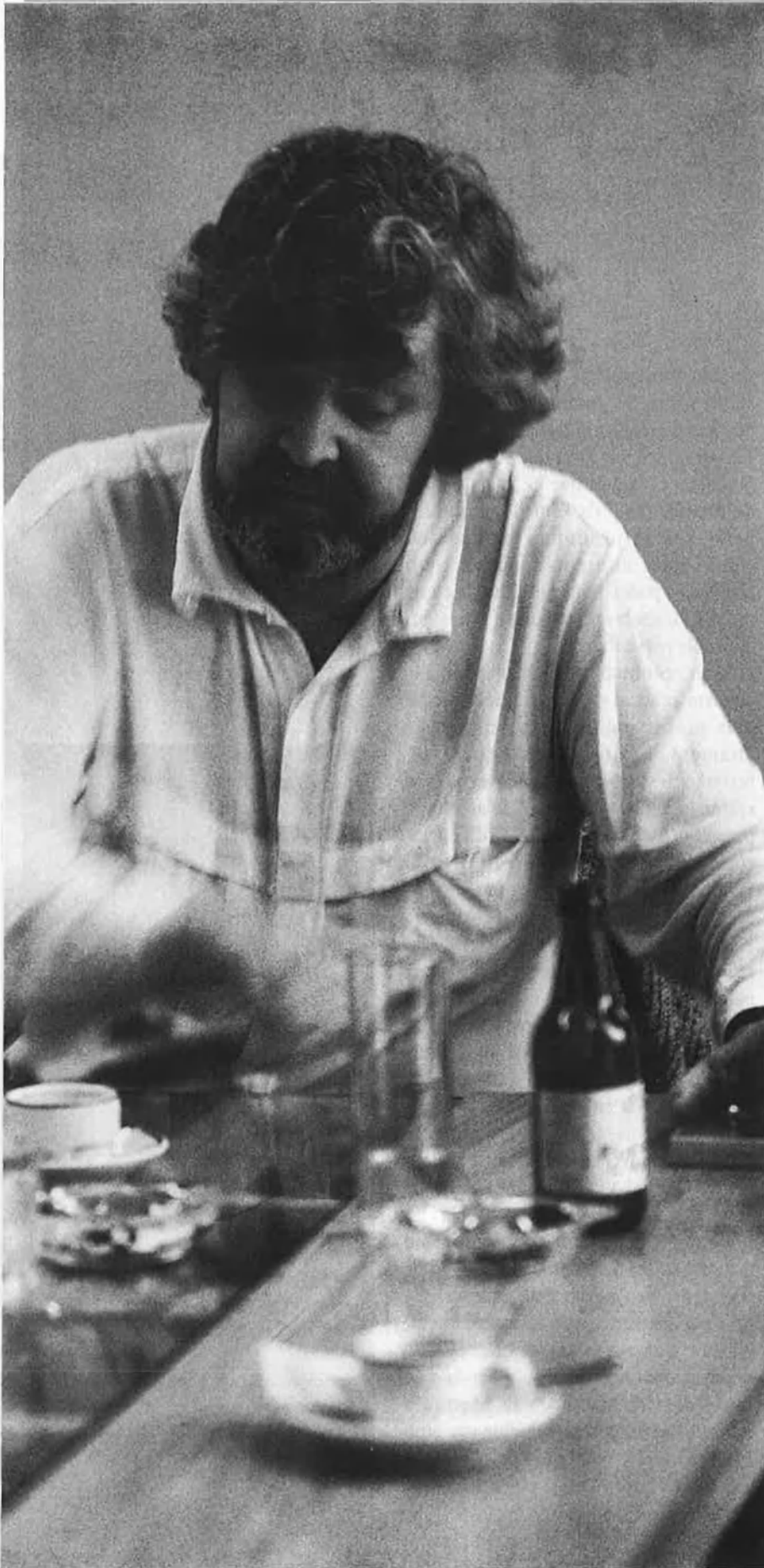
l'emancipació nacional.

—*En la pràctica política, ¿com es manifesta aquesta visió diferent?*

—Per exemple, en les eleccions al Parlament Europeu, EG va anar amb els partits afins d'Euskadi, etc. Nosaltres proposarem una coalició de forces gallegues pròpies perquè a Estraburg havíem de defensar una sèrie de qüestions crucials que són de supervivència per a Galícia. Ara bé, en unes eleccions estatals és una altra cosa perquè es plantegen confrontacions de classe.

Beiras s'expressa ara sobre la dimensió esquerrana del BNG i el seu suport a la lluita obrera a través de l'INTG i la CSTG.

—Galícia ha estat en els darrers anys l'àrea de l'estat espanyol amb més conflictivitat laboral. Ja el 1984 hi ha tres vagues generals i nacionals pels problemes de la construcció naval. Quan hi ha el conflicte d'Alúmina-Aluminio, ¿amb qui ens enfrontem? Amb una empresa canadenca. Quan es tracta de Sidegasa, es tracta d'una repercussió de la reconversió siderúrgica europea, amb la participació d'un grup català com Fecsa i del govern espanyol. Després és amb

Citroen a Orense amb qui es xoca. En el cas de la mineria, el problema és amb Riotinto-Patino. En el plom i el zinc el problema és amb una empresa canadencs també.

Tu analitzes els grans problemes obrers i sempre és proletariat gallec contra capital transnacional, o sector públic estatal o grups d'altres zones de l'estat.

—*En aquesta revisió de les classes i sectors gallecs, una pregunta melèvola: ¿El petit contrabandista vota BNG?*

—No. Vota PP. De contraban sempre n'hi ha, i no té més importància. Ara el problema greu és el contraban de droga i el d'armes.

L'actuació parlamentària de Beiras en solitari ha estat brillant i incisiva. (Per contar una sola anècdota: una representant del PP malparlava en gallec utilitzant una construcció estranya a la llengua com "he dito" una i altra vegada. Xosé Manuel Beiras la va felicitar per la seua tasca editorial.) Al llarg de tres hores de conversa no he aconseguit fer-li més que una pregunta personal i malgrat això he tingut sempre una forta sensació de cordialitat. Sé que li és simpàtic a molt gent que no el vota. Té la còrpora d'un escultor insubmís i la força d'un profeta raonable.

—*Heu més que doblat el nombre de vots. ¿En quina mesura és degut a la figura de Xosé Manuel Beiras?*

—No tant com alguns dirien. A tot estirar, quinze mil vots. Però durant la legislatura no he fet sols treball parlamentari. He fet 55.000 quilòmetres per Galícia explicant què feia al Parlament.

—*I ara que en sou cinc, ¿què hi fareu?*

Em parla amb entusiasme del flamant grup parlamentari BNG. La seua interprofessionalitat —un economista, una professora de llengua, un advocat laboralista, un aparellador, un tècnic en organització—. El seu pluralisme —dos membres dels col·lectius independents, dos de la UPG, un del col·lectiu socialista—. M'explica la distribució per comissions...

Triomf indubtable d'un nacionalisme d'esquerra i frontissa escassament llibresc, alliberat de la temptació de mimetisme envers Euskadi. Un nacionalisme d'esquerra que creu en la necessitat i la possibilitat d'un nacionalisme de dreta, però s'ha quedat pràcticament a soles, amb l'esfondrament de CG i PNG. A soles, però amb cinc diputats i més de cent mil vots.

Josep Vicent Marqués